

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Cdo/263/2019
Identifikačné číslo spisu: 5116223237
Dátum vydania rozhodnutia: 25.05.2022
Meno a priezvisko: Mgr. Dušan Čimo
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:5116223237.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov V. A., trvale bytom v D., W. XX a 2/ D. A., trvale bytom v D., S. XX, oboch zastúpených splnomocnenkyňou Advokátska kancelária Brösl & Čentík s.r.o., so sídlom v Košiciach - mestskej časti Juh, Rázusova 1, IČO: 50 560 611, proti žalovanej Prima banka Slovensko, a.s., so sídlom v Žiline, Hodžova 11, IČO: 31 575 951, zastúpenej splnomocnenkyňou SEDLAČKO & PARTNERS, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Štefánikova 8, o vydanie bezdôvodného obohatenia a iné, vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 7Csp/51/2016, o dovolaní žalobcov proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline z 23. júla 2019 sp. zn. 5Co/27/2019, takto

rozhodol:

Uznesenie Krajského súdu v Žiline z 23. júla 2019 sp. zn. 5Co/27/2019 aj uznesenie Okresného súdu Žilina z 24. septembra 2018 č. k. 7Csp/51/2016-109 z r u š u j e a vec vracia Okresnému súdu Žilina na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Žalobcovia sa žalobou z 12. septembra 2016, došliu Okresnému súdu Žilina (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) 14. deň rovnakého mesiaca i roka na žalovanej domáhajú zaplata 1.451,98 € s úrokmi z omeškania z jednotlivých čiastkových súm a za obdobia podľa petitu žaloby, ako aj zaplata primeraného finančného zadost'učinenia 3.000,- € (všetkého do 3 dní), prakticky z dôvodu neprijateľnosti zmluvných podmienok v zmluve o poskytnutí spotrebiteľského úveru uzavretej stranami 6. apríla 2008. V žalobe o. i. poukázali na dojednanie (v bode 14.3. zmluvy) rozhodcovskej doložky o výlučnej právomoci rozhodcovského súdu na riešenie vzájomných sporov medzi stranami, aj túto však s poukazom na ustanovenie § 53 ods. 4 písm. r/ Občianskeho zákonníka (zákona č. 40/1964 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení) a uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej tiež len „najvyšší súd“ alebo „dovolačný súd“) z 11. apríla 2013 sp. zn. 3 M Cdo 15/2012 považujú za neprijateľnú zmluvnú podmienku.

2. Súd prvej inštancie uznesením z 24. septembra 2018 č. k. 7Csp/51/2016-109 podľa § 3, § 5 ods. 1 a § 6 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku (zákona č. 160/2015 Z. z. v znení zákonov č. 87/2017 Z. z. a dnes už i viacerých neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „C. s. p.“) pre námietku žalovanej nedostatkom jeho právomoci, vznesenú vyjadrením k žalobe, konanie zastavil a vyslovil, že žalovaná má

nárok na náhradu trov konania proti žalobcom v celom rozsahu. Mal za to, že pre dojednanie stranami v zásade obsahovo totožnej rozhodcovskej doložky ako v jeho konaní sp. zn. 27C/303/2014, v ktorom najvyšší súd uznesením z 26. júla 2018 sp. zn. 3Cdo/80/2017 konštatoval, že doložka nemá znaky neprijateľnej zmluvnej podmienky, bola i v tejto veci daná právomoc stranami zvoleného rozhodcovského súdu (Stáleho rozhodcovského súdu Asociácie bánk) a žalovaná námietku právomoci uplatnila pri svojom prvom procesnom úkone.

3. Krajský súd v Žiline (ďalej tiež len „odvolací súd“ a spolu so súdom prvej inštancie tiež len „nižšie súdy“) na odvolanie žalobcov uznesením z 23. júla 2019 sp. zn. 5Co/27/2019 podľa § 387 ods. 1 aj 2 C. s. p. potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie a žalovanej priznal voči žalobcom nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu (100%) s tým, že o výške náhrady rozhodne samostatným uznesením vyšší súdny úradník súdu prvej inštancie. Nad rámec stotožnenia sa s argumentáciou súdu prvej inštancie zdôraznil, že napriek dojednaniu rozhodcovskej doložky v tzv. formulárovej zmluve žalobcom (v postavení spotrebiteľov) bola daná možnosť výberu medzi rozhodcovským a všeobecným súdom (zaškrtnutím príslušného políčka v zmluve), túto možnosť ale nevyužili a nešlo tu tak o nedovolenú výhradnú rozhodcovskú doložku (celkom vyučujúcu možnosť obrátiť sa na všeobecný súd).

4. Proti takémuto uzneseniu odvolacieho súdu podali žalobcovia dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovali z § 420 písm. f/ aj § 421 ods. 1 písm. a/ a b/ C. s. p. Nesprávnosť právneho posúdenia veci odvolacím súdom podľa nich tkvie v potvrdení uznesenia zastavujúceho konanie pre záver o nedostatku právomoci všeobecného súdu založený na platnosti dojednania o právomoci rozhodcovského súdu, hoci odvolaciemu súdu v čase jeho rozhodovania bolo známe, že rozhodcovský súd uvedený v rozhodcovskej doložke už neexistuje. I rozhodnou právnou otázkou podľa dovolateľov, či môže odvolací súd potvrdiť uznesenie o zastavení konania podľa § 6 ods. 1 C. s. p., ak v čase jeho rozhodovania už nie je iný orgán oprávnený rozhodnúť predmetný spor. Ide o obdobný prípad ako vo veci najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/166/2018, v ktorej dovolací súd (nech aj vo veci iného rozhodcovského súdu) v súlade so svojou konštantnou judikatúrou uzavrel, že predpoklady na zastavenie konania pre nedostatok právomoci všeobecného súdu nie sú splnené, ak v čase záväzného rozhodovania o otázke právomoci (odvolacím súdom) nebolo iného orgánu oprávneného spor rozhodnúť. Vytýkanú zmätočnosťnú vadu potom podľa dovolateľov založilo arbitrárne (nepreskúmateľné) uznesenie odvolacieho súdu neposkytujúce uspokojivé odpovede na kľúčové otázky, najmä na otázku, prečo vec nebola posudzovaná aj podľa § 3 ods. 6 zákona o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní (zákona č. 335/2014 Z. z. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež „ZoSRK“), podľa ktorého je aj v prípade tzv. nevýhradnej rozhodcovskej doložky dôležité tzv. pravidlo predstihu (to, že ešte pred začatím konania na súde začalo spotrebiteľské rozhodcovské konanie, o taký prípad ale v tejto veci nešlo).

5. Žalovaná navrhla dovolanie odmietnuť, majúc za to, že napadnuté rozhodnutie netrpí vytýkanou vadou zmätočnosti, podľa nej dostatočne odôvodnené je a požiadavka na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamená povinnosť súdu poskytnúť odpovede na všetky otázky (ale len tie relevantné) pričom dnešná procesná úprava (na rozdiel od tej skoršej) spôsobila obsoletnosť § 3 ods. 6 ZoSRK a podanie žaloby spotrebiteľom na všeobecnom súde nevyklučuje možnosť dodávateľa dovolať sa právomoci rozhodcovského súdu.

6. Najvyšší súd po zistení, že dovolanie podala včas (§ 427 ods. 1 C. s. p.) strana sporu, v ktorej neprospech boli rozhodnutia oboch nižších súdov vydané (§ 424 C. s. p.) a to za splnenia i podmienky jej zastúpenia a spísania dovolania na to určenou osobou (§ 429 ods. 1 C. s. p. v spojení s príslušnými ustanoveniami zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a zmene a doplnení živnostenského zákona v znení neskorších zmien a doplnení), prejednal vec bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou C. s. p.) a dospel k záveru, že dovolanie treba považovať za prípustné i dôvodné.

7. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 C. s. p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti

tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach §§ 420 a 421 C. s. p.

8. Podľa § 420 písm. f/ C. s. p. dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ C. s. p. nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/ 2017, 8Cdo/73/2017 - tu aj k uvedenému skôr i neskôr sa pritom žiada poznamenať, že rozhodnutiami s časťou spisovej značky tvorenou súborom písmen „Cdo“ sa rozumejú rozhodnutia najvyššieho súdu z ním uskutočnených dovolacích konaní). Dovolací súd preto aj v tomto prípade skúmal opodstatnenosť argumentácie dovolateľov, že v konaní došlo k ním tvrdenej vade zmätočnosti.

10. Pojmovým znakom vady zmätočnosti uvedenej v ustanovení § 420 písm. f/ C. s. p. je, že k nej došlo nesprávnym „procesným“ postupom súdu, ktorý znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol konanie), znemožňujúca strane sporu (skôr a dnes ešte v mimosporových konaniach stále účastníkovi konania) realizáciu jej procesných oprávnení a máriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (tu por. R 129/1999 a 1Cdo/202/2017, 2Cdo/162/2017, 3Cdo/22/2018, 4Cdo/87/2017, 5Cdo/112/2018, 7Cdo/202/2017 a 8Cdo/85/2018). Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky.

11. Už v režime skoršej úpravy občianskeho súdneho konania (účinnnej do 30. júna 2016) dovolací súd okrem iného ustálil, že v prípade odmietnutia všeobecného súdu zaoberať sa žalobou, s ktorou sa naň niekto obrátil a to pre záver o nedostatku svojej právomoci, musí byť súd takto zastavujúci konanie schopný argumentačne zvládnuť vysvetlenie účastníkom konania (dnes v spore stranám), ktorý iný orgán naopak právomoc na prejednanie sporu a rozhodnutie v ňom má. Ak tohto schopný nie je (či už preto, lebo si sám nie je istý, kto má právomoc alebo preto, že žiaden takýto iný orgán neexistuje), musí si späťne dovodiť existenciu vlastnej právomoci, aby tu nedošlo k stavu odmietnutia spravodlivosti (denegatio iustitiae).

12. V prejednávanej veci niet medzi stranami sporu o tom, že rozhodcovskou doložkou dojednali právomoc konkrétneho rozhodcovského súdu (Stáleho rozhodcovského súdu Asociácie bánk, neskôr Slovenskej bankovej asociácie, tu porovnaj bod 14.3 zmluvy na č. I. 68 spisu) a ten v čase rozhodovania odvolacieho súdu už neexistoval (na čo bol odvolací súd neskoršími dovolateľmi výslovne upozornený).

13. Podľa zjednocujúceho stanoviska najvyššieho súdu R 2/2016 (z 3. decembra 2015), prijatého ešte za skoršej právnej úpravy občianskeho súdneho konania (Občianskeho súdneho poriadku, t. j. zákona č. 99/1963 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej len „O. s. p.“) „nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p. a výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p.“. Zmeny v právnej úprave dovolania a odvolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska, pokiaľ ide o jeho druhú vetu (na rozdiel od tej prvej pre „opustenie“

novou úpravou dovolania a dovolacieho konania pojmu „iná vada“) nedotkli, preto ho treba (v práve uvedenom rozsahu) považovať aj naďalej za aktuálne.

14. V danom prípade naozaj nemožno inak, než konštatovať, že odôvodnenie dovolaním napadnutého uznesenia odvolacieho súdu neposkytuje (odhliadajúc od iného) žiadne, nieto ešte objektívne uspokojivé a zrozumiteľné stanovisko k problému neexistencie rozhodcovského súdu, na ktorý by sa po zastavení konania pred všeobecnými súdmi mali žalobcovia obrátiť (aby tak tiež zabezpečili zachovanie účinkov pôvodnej žaloby podľa § 6 ods. 2 C. s. p.). Už táto okolnosť sama osebe spôsobovala, že právo žalobcov na spravodlivý proces v dôsledku postupu odvolacieho súdu bolo treba považovať za porušené; čo vylučovalo akýkoľvek iný záver dovolacieho súdu než ten, že v tomto prípade došlo k zaťaženiu konania pred odvolacím súdom tvrdenou zmätočnosťou vadou podľa § 420 písm. f/ C. s. p. (tak ako to má na mysli aj druhá veta stanoviska R 2/2016) a dovolanie musí byť z tohto dôvodu nielen prípustné, ale tiež dôvodné. Neposkytnutie odpovede na špecifický argument o neexistencii orgánu, na ktorý by sa mal žalobca po zastavení konania pred všeobecným súdom za účelom zabezpečenia ochrany svojich práva obrátiť, je totiž tak závažným nedostatkom rozhodnutia (a zásahu ním do procesných práv strany sporu), ktorého intenzita zakladá (až) porušenie práva na spravodlivý súdny proces.

15. Dovolacím súdom konštatovaná procesná vada zmätočnosti uvedená v ustanovení § 420 písm. f/ C. s. p. zakladá prípustnosť dovolania; zároveň je však tiež dôvodom, so zreteľom na ktorý musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie (samozrejme v rozsahu umožnenom rozsahom dovolania) bez ďalšieho zrušiť. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu sa do 30. júna 2016 ustálila na tom, že ak v konaní došlo k procesnej vade zmätočnosti znemožňujúcej strane realizáciu jej procesných oprávnení, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší bez toho, aby sa zaoberal správnosťou právnych záverov, na ktorých spočíva zrušované rozhodnutie súdu (1Cdo/44/2015, 2Cdo/111/2014, 3Cdo/4/2012, 4Cdo/263/2013, 5Cdo/241/2013, 6Cdo/591/2015, 7Cdo/212/2014, 8Cdo/137/2015), na čom zotrúva prevažujúca rozhodovacia prax najvyššieho súdu aj po nadobudnutí účinnosti predpisov tvoriacich súčasť rekodifikácie slovenského civilného procesu (2Cdo/5/2018, 3Cdo/146/2018, 8Cdo/70/2017), Hoci v poslednej dobe možno najmä z rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky vysledovať požiadavku na zaujímanie stanovísk najvyššieho súdu aj k nastoľovaným právnym otázkam bez ohľadu na zistenú zmätočnosť; v prejednávanej veci naplnenie takejto požiadavky nemohlo činiť žiadne obtiaže, nakoľko tu oba uplatnené dovolacie dôvody mali povahu obrazných spojených nádob a rozhodná právna otázka majúca sa vyriešiť (resp. podľa dovolania na úrovni odvolacieho súdu riešená odklonom od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu) bola tiež tou otázkou, pre ktorej nedostatočné (neúplné) vyriešenie bolo namieste usúdiť na zmätočnosť.

16. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 C. s. p.). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 C. s. p.).

17. Najvyšší súd s prihliadnutím na uvedené vyššie preto zrušil dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu (ako celok). Hoci v tomto konkrétnom prípade nedostatok argumentácie v prospech právomoci stále existujúceho rozhodcovského súdu či iného orgánu sa týkal len jeho, nakoľko v čase rozhodovania súdu prvej inštancie stranami zvolený rozhodcovský súd ešte existoval, toto už neplatilo v čase rozhodovania o dovolaní a preto bolo namieste zrušenie tiež uznesenia súdu prvej inštancie s vrátením veci na ďalšie konanie jemu.

18. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a dovolací súd sú viazané právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 C. s. p.). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 454 ods. 3 C. s. p.).

19. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok